

Miten nuoret löytävät tiensä bio- ja elintarviketekniikan insinööriksi?

15.6.2026

Nuorten koulutusvalintoihin vaikuttavat monet tekijät, mutta tutkimusten mukaan erityisen merkityksellisiä ovat henkilökohtaiset kokemukset ja kohtaamiset. Bio- ja elintarviketekniikan opiskelijoiden haastattelut osoittavat, että kiinnostus alaa kohtaan syntyy usein juuri niiden kautta.

Nuorten ammatinvalinta on monivaiheinen prosessi

Nuorten ammatinvalinta on moniulotteinen prosessi, johon vaikuttavat samanaikaisesti yksilölliset, sosiaaliset ja ympäristöön liittyvät tekijät. Keskeisiä ovat nuoren omat kiinnostuksenkohteet, arvot, minäpystyvyys ja päätöksentekotaidot (Perander, 2025). Valintoihin vaikuttavat myös perhe, ystävät, opettajat ja opinto-ohjaajat, jotka muokkaavat käsityksiä eri koulutus- ja uravaihtoehdoista (Chaudhary & Chauhan, 2025). Lisäksi erilaiset kokemukset, kuten työelämään tutustuminen, yritys- ja korkeakouluvierailut sekä käytännön työpajat, voivat lisätä kiinnostusta tiettyjä aloja kohtaan ja auttaa nuorta hahmottamaan omia tulevaisuuden mahdollisuuksiaan (Munawwar & Ilyas, 2022).

Ammatinvalintaan liittyy myös merkittäviä haasteita. Monet nuoret kokevat epävarmuutta omasta tulevaisuudestaan, ja työelämän nopea muutos, laaja koulutustarjonta sekä vaikeus tunnistaa omia vahvuuksia voivat tehdä päätöksenteosta kuormittavaa (Jyväskylän yliopisto, 2020). Tutkimusten mukaan uravalinta ei ole yksittäinen päätös, vaan vähitellen rakentuva prosessi, jossa ohjauksella, tiedolla ja myönteisillä kokemuksilla on keskeinen merkitys nuoren ammatillisen identiteetin ja uravalmiuksien

kehittymisessä (Saarinen ym., 2020).

Kiinnostus bio- ja elintarvikealaa kohtaan syntyy usein kokemusten kautta

Opinto-ohjaajan ja ryhmänohjaajan opiskelijahaastattelujen perusteella bio- ja elintarvikealalle hakeutuvien opiskelijoiden taustat ja motiivit vaihtelevat. Suoraan lukiosta hakeutuneiden opiskelijoiden kohdalla kiinnostus alaa kohtaan on usein syntynyt henkilökohtaisten kokemusten kautta. Tietoa elintarvikealasta on voitu saada esimerkiksi perheenjäsenten, tuttavien tai ystävien välityksellä, mutta myös kesätyöt ja muut työelämäkokemukset ovat lisänneet alan tunnettuutta ja kiinnostavuutta. Osa opiskelijoista on kiinnostunut ruoasta, ravitsemuksesta ja ruokatrendeistä jo ennestään, ja kiinnostus alaan on voinut vahvistua esimerkiksi sosiaalisen median, ruoka-aiheisten sisältöjen tai harrastuneisuuden kautta.

Havainto tukee aiempaa tutkimustietoa, jonka mukaan nuorten koulutus- ja uravalintoihin vaikuttavat merkittävästi henkilökohtaiset kokemukset sekä sosiaalinen ympäristö (Chaudhary & Chauhan, 2025). Erityisesti työelämäkokemusten, yritysvierailujen ja korkeakouluvierailujen on havaittu auttavan nuoria muodostamaan realistisempia käsityksiä eri aloista ja niiden tarjoamista mahdollisuuksista (Tuononen ym., 2024).

Elintarvikealan tunnettuus on edelleen haaste nuorten keskuudessa

Haastattelujen perusteella nuorten hakeutuminen bio- ja elintarvikealalle on usein melko sattumanvaraista. Moni opiskelija kertoo löytäneensä koulutusalan vasta tutustuttuaan eri koulutusvaihtoehtoihin tai saatuaan yksittäisen kokemuksen, joka herätti kiinnostuksen alaa kohtaan. Tämä viittaa siihen, että elintarvikealan tunnettuus nuorten keskuudessa on edelleen melko vähäistä eikä alan monipuolisia uramahdollisuuksia tunneta laajasti.

Tämä havainto on linjassa myös Nuorten tulevaisuusraportin 2026 kanssa, jossa elintarvikeala ei nouse nuorten kiinnostavimpien toimialojen joukkoon (Huikuri ym., 2026). Kyse ei kuitenkaan välttämättä ole alan vähäisestä kiinnostavuudesta, vaan pikemminkin siitä, että nuorilla on rajallinen käsitys alan monipuolisista työtehtävistä, koulutusmahdollisuuksista ja urapoluista. Tämä on sinänsä mielenkiintoista, sillä me kaikki kuitenkin syömme.

Aikuisopiskelijat hakeutuvat alalle tavoitteellisemmin

Haastatteluissa monimuoto-opiskelijoiden kohdalla koulutusvalinta näyttäytyy usein tavoitteellisempana. He

hakeutuvat koulutukseen yleensä jo alan sisältöjä ja työmahdollisuuksia tuntien. Osa opiskelijoista on alanvaihtajia, kun taas osa haluaa täydentää aiempaa elintarvikealan ammatillista koulutustaan ammattikorkeakoulututkinnolla. Näille opiskelijoille koulutus nähdään usein keinona syventää osaamista, edetä uralla tai laajentaa työtehtäviä elintarvikealan asiantuntijarooleihin.

Ero nuorten ja aikuisopiskelijoiden välillä korostaa tiedon ja kokemuksen merkitystä koulutusvalinnoissa. Aikuisopiskelijoilla käsitys alasta on usein muodostunut jo työelämäkokemusten kautta, kun taas nuoret joutuvat tekemään valintojaan huomattavasti rajallisemman kokemuspohjan varassa.

Kohtaamiset voivat ratkaista koulutusvalinnan

Sekä tutkimustiedon että opiskelijahaastattelujen perusteella näyttäisi siltä, että nuorten kiinnostus bio- ja elintarvikealaa kohtaan syntyy ennen kaikkea konkreettisten kokemusten ja kohtaamisten kautta. Nuoret eivät valitse koulutusalaa pelkästään markkinoinnin perusteella, vaan he hakeutuvat aloille, joista heille on muodostunut henkilökohtainen mielikuva kokemusten, kohtaamisten ja luotettavien ihmisten kautta.

Tutkimusten mukaan kampusvierailut, työpajat, urapäivät ja muut kokemukselliset oppimistilanteet voivat lisätä kiinnostusta tiettyjä koulutusaloja kohtaan ja tukea uravalintojen tekemistä (Smith ym., 2022). Myös opinto-ohjaajien, opettajien ja korkeakouluopiskelijoiden kohtaamiset voivat auttaa nuorta näkemään itsensä tulevaisuudessa kyseisellä alalla (Parola ym., 2024).

Korkeakouluyhteistyö tukee nuorten koulutusvalintoja

Korkeakouluilla on tärkeä rooli nuorten koulutusvalintojen tukemisessa. SEAMK toteuttaa tunnettuutta lisääviä toimenpiteitä esimerkiksi koulu- ja varuskuntavierailujen, tutustumispäivien, opinto-ohjaajille suunnattujen tapahtumien, virtuaalivierailujen sekä opiskelijahakuihin liittyvän viestinnän avulla. Lisäksi opiskelijat ja henkilöstö osallistuvat korkeakoulun näkyvyyden rakentamiseen muun muassa sosiaalisen median, tapahtumien ja asiantuntijaviestinnän kautta.

Tutkimusten mukaan henkilökohtaiset kokemukset, kohtaamiset ja konkreettiset tutustumismahdollisuudet voivat vaikuttaa nuorten koulutus- ja uravalintoihin merkittävästi. Tämän vuoksi kampusvierailut, työpajat, opinto-ohjaajayhteistyö sekä opiskelijoiden ja henkilökunnan kohtaamiset voivat toimia tärkeinä väylinä lisätä nuorten tietoisuutta eri koulutusaloista ja niiden tarjoamista uramahdollisuuksista (Parola ym., 2024).

Käytännön kokemus herättää kiinnostuksen

Seinäjoen ammattikorkeakoulun kemian laboratorioissa on vieraillut viime vuosina useita lukioryhmiä lähialueen lukioista. Vierailijat ovat olleet pääosin toisen vuosikurssin opiskelijoita, jotka opiskelevat pitkää kemiaa tai ovat valinneet kemian laboratoriotyökurssin. Ryhmät ovat saapuneet SEAMKiin oman kemian

opettajansa johdolla osana lukio-opintojaan. Laboratoriovierailujen aikana lukiolaiset ovat päässeet tekemään käytännönläheisiä kemiallisia määrityksiä. Harjoitukset ovat antaneet konkreettisen kuvan siitä, millaista työskentely on korkeakoulutason laboratoriossa ja miten teoria ja käytäntö yhdistyvät bio- ja elintarviketekniikan koulutuksessa. Tällaiset vierailut tarjoavat nuorille mahdollisuuden tutustua korkeakouluopintoihin jo lukioaikana ja pohtia omaa koulutuspolkuaan.

Kuva 1. Jalasjärven lukiolaiset analysoivat maidon proteiinipitoisuuta 28.4.2026 (kuva: Kyntäjä, 2026).

Yhteenveto

Opiskelijahaastattelujen ja aiemman tutkimustiedon perusteella nuorten kiinnostus bio- ja elintarvikealaa kohtaan näyttää syntyvän ennen kaikkea henkilökohtaisten kokemusten ja kohtaamisten kautta. Siksi alan tunnettuuden lisäämisessä keskeistä ei ole ainoastaan näkyvyys, vaan mahdollisuuksien tarjoaminen tutustua alaan käytännössä esimerkiksi kampusvierailujen, työpajojen, työelämäkokemusten sekä opiskelijoiden ja asiantuntijoiden kohtaamisten kautta. Näiden kokemusten avulla nuoret voivat muodostaa realistisemman käsityksen alan opiskelusta, työtehtävistä ja uramahdollisuuksista sekä nähdä bio- ja elintarvikealan yhtenä mahdollisena tulevaisuuden urapolkuna.

Merja Kyntäjä
Lehtori, ryhmänohjaaja
SEAMK

Sarita Ventelä
Lehtori, opinto-ohjaaja
SEAMK

Kirjoittajat työskentelevät Seinäjoen ammattikorkeakoulussa Bio- ja elintarviketekniikan koulutusohjelmassa.

Lähteet

Chaudhary, J. & Chauhan, D. (2025). Factors Influencing Adolescents' Career Choices. *Journal Of Humanities and Social Science, 30* (8), 78-82. https://www.iosrjournals.org/iosr-jhss/papers/Vol.30-Issue8/Ser-4/L3008047882.pdf

Huikuri, K. & Vaara, L. (2026). *Nuorten ajatuksia työelämästä*. NYT Nuorten tulevaisuusraportti 2026. Nuorten yrittäjyys ja talous NYT. Datasetti-Tulevaisuusraportti-tyoelama-nuoret-2026-l.pdf

Munawwar, F. & Ilyas, Z. (2022). Factors Influencing Career Choices of Students. *International Journal of Research and Analytical Reviews, 9*(2). https://ijrar.org/papers/IJRAR22B3138.pdf

Parola, A., Diano, F., Ponticorvo, M., & Sica, L. S. (2024). Exploring adolescents' career development and career-related teacher support: The NEFELE career guidance model. *Frontiers in Psychology, 15*, 1437472. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1437472

Perander, M. (2025). *Nuorten uravalintavalmiudet ja niitä tukevat tekijät*. Oulun yliopisto. https://oulurepo.oulu.fi/bitstream/handle/10024/55344/nbnfioulu-202504232859.pdf?sequence=1

Saarinen, S., Kokkonen, M., Pennanen, H., Räihä, S. & Jussila, A-L. (2020). Avoimet ovet tukevat nuorten urasuunnittelua. *EPooki: Oulun Ammattikorkeakoulun Tutkimus- ja Kehitystyön Julkaisut* 3/2020. https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/327220/ePooki%203_2020.pdf?sequence=2

Smith, M.C., Gosky, R.M., & Li, J-T. (2022). Campus Visits as predictors of postsecondary enrollment in low campus visits as predictors of postsecondary enrollment in low income, rural school districts*. Journal of College Access, 7*, Article 10. https://scholarworks.wmich.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1145&context=jca

Tuononen, T., Räisänen, M. & Hyytinen, H. (2024). Students' work experience in relation to their career engagement and metacognitive awareness. *Higher Education Research & Development, 43*(6), 1399-1415. https://doi.org/10.1080/07294360.2024.2332251